

Naturvårdsverkets författningssamling

ISSN 1403-8234

Naturvårdsverkets föreskrifter om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn;

NFS 2014:23

Utkom från trycket
den 29 augusti 2014

beslutade den 20 augusti 2014

Med stöd av 10 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn föreskriver Naturvårdsverket

dels att de allmänna råden till 14 § ska upphöra att gälla,
dels att 1, 3, 5–7, 9–11 och 13–14 §§, rubrikerna närmast före 1, 10 och 13 §§, bilaga 1 och de allmänna råden till 5, 10 och 13 §§ ska ha följande lydelse.

Tillämpningsområde och definitioner

1 §¹ Dessa föreskrifter reglerar länsstyrelsens arbete med inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Metodik för genomförande av inventering av björn, varg, järv och lodjur finns beskriven i *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige*. I *bilaga 1* till dessa föreskrifter regleras metodiken för inventering av kungsörn.

Nedanstående begrepp och termer har i dessa föreskrifter följande betydelse.

Familjegrupp lodjur	Spår av lodjurshona med unge/ungar som dokumenterats under inventeringsperioden. Termen kan användas synonymt med föryngring.
Familjegrupp varg	Minst tre vargar i sällskap i ett revir varav minst en revirmarkerar regelbundet.
Fältpersonal	Person som förordnats av länsstyrelsen att utföra inventeringsarbete i fält gällande rovdjur. Personen kan även vara kontaktperson gentemot en eller flera samebyar.
Föryngring	Björn, varg, järv och lodjur som har fött unge/ungar eller kungsörn som har lagt ägg i bo i en sameby eller i ett län under inventeringsperioden. För kungsörn kan termen användas synonymt med häckning.

¹ Ändringen innebär att termerna och definitionerna av grupperad, kvalitetssäkrare, kvalitets-säkring, Naturvårdsverkets vägledning för rapportering av förekomsten av stora rovdjur och snoking upphävs.

Inventering	Definieras i 8 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, lo och kungsörn där det framgår att länsstyrelsen varje år ska undersöka hur många föryngringar av varg, järv, lo och kungsörn som förekommer i länet (rovdjursinventering).
Inventeringsansvarig	Den tjänsteman på länsstyrelsen som förordnats att ansvara för inventering av rovdjur i länet.
Inventeringsperiod	Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad. Perioderna anges för björn, varg, järv och lodjur i <i>Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige</i> samt för kungsörn i <i>bilaga 1</i> .
Inventeringssamordnare	Person i en sameby som i enlighet med 4 § Sametingets föreskrifter (STFS 2007:9) om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar som förordnats av Sametinget att utföra inventering av rovdjur. Personen är även kontaktperson gentemot länsstyrelsen. Person i en organisation som är ansvarig för att samordna inventering av rovdjur. Personen är även kontaktperson gentemot länsstyrelsen.
Inventeringsslinga	Färdväg till fots, på skidor eller med fordon för att finna spår eller spårtecken, alternativt se eller höra individer eller finna deras boplatser.
Kriterier	Kännetecken som används för att fastställa om föryngring ägt rum och antal föryngringar. För björn, varg, järv och lodjur anges kriterierna i <i>Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige</i> samt för kungsörn i <i>bilaga 1</i> .
Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige	Dokument som är knutet till rekvisering av medel för inventering, innehållande metod för arbetet med inventeringarna av björn, varg, järv och lodjur och tillvägagångssätt för att dokumentera resultatet från inventeringarna.
Naturvårdsverkets tillhandahållna databas	Databas eller databaser där inventeringar, inventeringsslingor, förekomst och föryngring av rovdjur ska dokumenteras.
Regelbunden förekomst	(När föryngring inte dokumenterats) spår eller andra observationer av rovdjur har dokumenterats i samebyn vid minst tre tillfällen under minst tre månader under tidsperioden den 1 juli–30 juni.
Reproduktionscykel	En tolv månadersperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.
Rovdjur	Björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
Sameby	Enligt definition i rennäringslagen (1971:437)

Tillfällig förekomst	Art som normalt inte uppträder i samebyn men av vilken spår eller andra observationer har dokumenterats i samebyn minst en gång under tidsperioden den 1 juli–30 juni.
----------------------	--

3 § Under inventeringsperioden för järv och lodjur ska årligen för varje län och sameby fastställas:

1. om föryngring av arterna förekommer samt antal föryngringar,
2. om arterna uppträder regelbundet inom renskötseområdet (om föryngring inte förekommer),
3. om arterna uppträder tillfälligt eller inga observationer har gjorts inom renskötseområdet.

Under inventeringsperioden för varg ska antalet familjegrupper fastställas årligen för varje län och sameby. I förekommande fall ska även antalet föryngringar, revirmarkerande par och övriga stationära individer fastställas.

För varje sameby ska dessutom antalet vargindivider som förekommer i samebyn under inventeringsperioden så långt möjligt fastställas.

För björn ska förekomst fastställas årligen för varje län och sameby.

För kungsörn ska antalet häckningar fastställas årligen i varje län och sameby.

5 § Länsstyrelsen ansvarar enligt 8 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn för länets inventeringsverksamhet. Ansvaret ska omfatta planering, genomförande, dokumentation (inklusive registrering i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas), sammanställning, utvärdering och rapportering av inventeringsresultaten samt arkivering och information.

Länsstyrelsens inventeringsansvarige och fältpersonal samt samebyarnas och organisationernas inventeringssamordnare ska inneha relevanta kunskaper.

Planering av inventeringsarbetet ska ske i samråd mellan länsstyrelsens inventeringsansvarige och fältpersonal samt samebyarnas och organisationernas inventeringssamordnare.

Naturvårdsverket ansvarar för att tillhandahålla grundutbildning och vidareutbildning för länsstyrelsens inventeringsansvarige och fältpersonal samt samebyarnas inventeringssamordnare.

Naturvårdsverket ansvarar för nationell utvärdering och sammanställning av inventeringsresultaten. Enligt 9 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn ansvarar Naturvårdsverket även för granskning och fastställande av inventeringsresultaten.

Naturvårdsverket tillser att utrustning tillhandahålls länsstyrelserna för insamling av prover samt ansvarar för prioritering, förvaring och förmedling av insamlade prover av betydelse för förvaltningen.

Naturvårdsverket ansvarar för att DNA-analyser av spillning, blod etc. av betydelse för förvaltningen utförs.

Naturvårdsverket ansvarar för utbildning, utveckling, drift och förvaltning av Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

Länsstyrelsen ansvarar för redovisning av rovdjurens förekomst i överensstämmelse med 3 §, dessa föreskrifter.

6 §² Länsstyrelsen ska förordna en inventeringsansvarig för länet samt därutöver förordna de personer som ges behörighet att utföra inventeringsarbete i fält och i enlighet med fastställda kriterier dokumentera inventeringsarbetet i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

Var och en av de organisationer som medverkar i inventeringsarbetet får utse en inventeringssamordnare för sin organisation i länet.

Länsstyrelsen ansvarar för att informationsutbyte om mål, metoder, organisation, resultat och utvärdering sker med deltagande samebyar och organisationer under inventeringsarbetets gång.

7 §³ Inventeringen av rovdjur ska utföras årligen i varje län och i de svenska samebyarnas totala betesområden. Om snö- och väderförhållandena inte möjliggör inventeringsarbete, ska de områden som inte inventerats redovisas.

9 § Den inventeringsmetod som anges i bilaga 1 ska användas vid inventering av kungsörn. I *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige* finns inventeringsmetoder för björn, varg, järv och lodjur.

Vid ändring av *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige* ska Naturvårdsverket höra Sametinget.

Dokumentation och kriterier för fältarbete

10 §⁴ Länsstyrelsen ska ansvara för att dokumentera observationer av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Länsstyrelsens fältpersonal ska i fält dokumentera observationer för att fastställa förekomst och i förekommande fall också antal föryngringar/familjegrunder. Kriterier för dokumentation av observationer av björn, varg, järv och lodjur finns beskrivna i *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige*. Observationer av kungsörn i fält ska dokumenteras i enlighet med *bilaga 1* till dessa föreskrifter.

Observation som dokumenteras av en samebys eller en organisations inventeringssamordnare, men inte verifierats av länsstyrelsen, ska länsstyrelsen sårredovisa i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

11 §⁵ Föryngring och andra förekomster av björn, varg, järv och lodjur samt deras geografiska fördelning i länet ska dokumenteras i Naturvårdsverket tillhandahållna databas. Kriterier för björn, varg, järv och lodjur definieras i *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige*. För kungsörn definieras kriterierna i *bilaga 1*.

Om föryngring av en art saknas i en sameby ska regelbunden eller tillfällig förekomst anges.

För varje sameby ska därutöver antal föryngringar eller, om sådana saknas, övriga förekomster fastställas.

² Ändringen innebär att andra och femte styckena upphävs.

³ Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

⁴ Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

⁵ Ändringen innebär att andra till femte styckena upphävs.

Dokumentation i databas

13 §⁶ Dokumentation av rovdjursobservationer ska ske genom länsstyrelsernas inventeringsansvariga och fältpersonal samt samebyarnas och organisationernas inventeringssamordnare i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

Länsstyrelsen ansvarar för att samtliga observationer av betydelse för inventeringsresultatet dokumenteras i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas. Inventeringens täckningsgrad ska utan dröjsmål redovisas via fältpersonalens inventeringsslingor. Därutöver ska övriga delinventeringar och de geografiska områden de täcker dokumenteras.

Insamlade prover för DNA-analyser ska registreras löpande och utan dröjsmål i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

Efter inventeringsperioden ska länsstyrelsen utvärdera det samlade inventeringsresultatet, varvid förekomster och antal föryngringar/familjegrupper ska dokumenteras i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

I renkötselområdet gäller därutöver att om samebyns inventeringssamordnare och länsstyrelsens fältpersonal inte varit överens i fält ska detta dokumenteras i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas. Samebyarna ska beredas möjlighet att yttra sig över länsstyrelsens inventeringsresultat.

Döda rovdjur ska registreras i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

14 §⁷ I Naturvårdsverkets tillhandahållna databas ska länsstyrelsen ha dokumenterat inventeringsverksamheten på sådant sätt att erforderliga uttag och redovisningar kan göras av länsstyrelsen själv, på nationell nivå av Naturvårdsverket samt på samebynivå av Sametinget.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 oktober 2014.

Naturvårdsverket

MARIA ÅGREN

Rikard Janson
(Avdelningen för genomförande)

⁶ Ändringen innebär att sjätte stycket upphävs.

⁷ Ändringen innebär att andra och tredje styckena upphävs.

Metoder för inventering av kungsörn

Aktiva metoder

Häckning

- Tidigare kända revir/boplatser ska besökas årligen under perioden 1 januari–15 september.
- Potentiella häckningsområden ska besökas under perioden 15 februari–30 april för att dokumentera spelflygande örnar eller andra observationer som tyder på revirhävdande par och/eller häckning.
- Bebodda boplatser ska besökas efter den 1 juni för att dokumentera att ungar fötts.

Andra observationer än häckning

I län eller delar av län där kungsörn normalt inte häckar ska även andra observationer än sådana som dokumenterar häckning registreras i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas. Detta gäller särskilt observationer under häckningstid av vuxna örnar.

Inventeringsperiod

Riktade fältinsatser för att fastställa antalet häckande par får koncentreras till perioden 1 juni–15 september.

Reproduktionscykel

- 1 januari–31 december (antal häckande par kan redovisas samma år häckning skett),
- varje observation som tyder på häckning ska kopplas till det år då häckning skett.

Kriterier för att fastställa en häckning

Påbörjad häckning av kungsörn får fastställas tidigast då ruvning påbörjats. Häckning ska anges som: *lyckad häckning*, *häckning med okänt resultat* eller *misslyckad häckning*.

Lyckad häckning av kungsörn ska bedömas om

- synobservation görs i boet tidigast den 1 juni av minst en unge
- synobservation görs före den 15 september av minst en flygg unge som observeras i ett känt revir.

Häckning med okänt resultat ska bedömas om

- synobservation görs i bo av ägg och/eller av ruvande fågel
- synobservation görs i boet av minst en unge före den 1 juni, varefter inget återbesök har gjorts.

Misslyckad häckning föreligger om

- ingen unge, död unge, rötägg eller äggrester konstateras i bo före den 15 juli där tidigare under inventeringsperioden ruvande fågel, ägg eller unge konstaterats.

Till 5 §

Utbildningens organisation

För att förbättra samtliga aktörers kompetens krävs fortlöpande utbildning. Länsstyrelsen bör bekosta utbildning av minst en inventeringssamordnare i respektive sameby med fasta rovdjursstammar. Motsvarande bör gälla för de organisationer som deltar aktivt i inventeringsarbetet. I övrigt bör samebyarna och deltagande organisationer själva ansvara för att av dem utsedda personer har relevanta kunskaper.

För att kvalitet och kontinuitet ska upprätthållas, samtidigt som kostnaderna hålls på en rimlig nivå, bör samebyarna och organisationerna eftersträva att inte byta inventeringssamordnare om det inte är nödvändigt.

Viltskadecenter vid Sveriges lantbruksuniversitet tillhandahåller på Naturvårdsverkets uppdrag grundutbildning för länsstyrelserna beträffande inventeringsverksamheten och ansvarar även för kunskapsproven.

Länsstyrelserna bör i egen regi ansvara för att den inventeringsansvarige, fältpersonalen och övriga intressenter vidareutbildas.

Viltskadecenter tillhandahåller på Naturvårdsverkets uppdrag, i mån av efterfrågan, även vidareutbildning.

Utbildningens innehåll

Grundutbildningen bör innehålla relevant information om:

- rovdjurspolitiken
- relevant lagstiftning med särskilt fokus på gällande föreskrifter och *Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige*.
- deltagande aktörers roller och ansvar
- rennäringens förutsättningar
- spårkunskap och spårning inklusive felkällor
- hantering av och rutiner för provtagning för DNA-analys
- registrering och uttag i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas
- information och kommunikation.

Vid vidareutbildningarna bör större vikt läggas vid svårigheter med fältbestämningar och dokumentation i Naturvårdsverkets tillhandahållna databas. Vidareutbildningen bör också innehålla praktiskt fältarbete.

Distansinläsning bör kunna ske inför utbildningarna.

Kunskapsprov

Kunskapsprovet bör styrka att person som genomgått utbildningen med godkänt resultat inte bara besitter relevanta kunskaper om spår och spårtecken utan också har god kännedom om rovdjurspolitikens mål och innehåll samt relevant lagstiftning. Särskild vikt bör läggas vid gällande regelverk avseende inventering och vilka kriterier som ska vara uppfyllda vid olika förekomster av rovdjur. Personen bör även vara väl förtrogen med Naturvårdsverkets tillhandahållna databas.

Viltskadecenter för en förteckning över personer som genomgått utbildningen och vilka som avlagt skriftligt prov med godkänt resultat. Viltskadecenter meddelar kursdeltagare kursresultatet och utfärdar vid godkänt resultat ett kursintyg. Viltskadecenter informerar berörd inventeringsansvarig om provresultaten för samtliga personer knutna till länet samt informerar Sametinget och samebyarnas inventeringssamordnare om provresultaten för personer som genomgått utbildning på samebyns rekommendation.

Informationsutbyte

För utbyte av information om inventeringsarbetet samt bedömning av resultat m.m. bör erforderliga möten hållas mellan länsstyrelsen, Sametinget, samebyarnas och organisationernas inventeringssamordnare.

Sådana avstämningsmöten bör alltid hållas inför stundande inventerings-säsong samt under senare delen av inventeringsperioderna.

Stormöten med företrädare för samebyarna bör hållas återkommande, om än inte årligen.

Förekomst av varg, järv och lodjur

Viltskadecenter utvärderar, på Naturvårdsverkets uppdrag, i samarbete med länsstyrelserna förekomst av varg, järv och lodjur, samt samordnar inventeringsverksamheten beträffande dessa arter.

Utrustning och prover för DNA-analyser

Viltskadecenter tillhandahåller länsstyrelserna, på Naturvårdsverket uppdrag, utrustning för insamling av prover samt prioriterar, förvarar och förmedlar insamlade prover av betydelse för förvaltningen till av Naturvårdsverket avtalat laboratorium.

Naturvårdsverkets tillhandahållna databas

Viltskadecenter tillhandahåller länsstyrelserna, på Naturvårdsverkets uppdrag, grundutbildning samt support och granskar och bedömer inkomna önskemål till vidareutveckling från användarna.

Till 10 §¹⁰

I renkötselområdet bör verifiering av observationer så långt möjligt göras gemensamt av länsstyrelsens fältpersonal och samebyns inventeringssamordnare.

Till 13 §¹¹

Revir

Revir bör av länsstyrelsen ges unika namn eller beteckningar som används kontinuerligt, dvs. även år då föryngring inte förekommer. Använda bon eller lyor/lyehål inom reviret anges med exakt platsangivelse de år de används.

¹⁰ Ändringen innebär att första, andra samt fjärde till sjätte styckena upphävs.

¹¹ Ändringen innebär att styckena Fotodokumentation och Fällt vilt upphävs.